

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL UAB „A“ SKUNDO PRIEŠ POLICIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2019-04-08 Nr. 4D-2018/1-1779
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018 m. gruodžio 17 d. gavo UAB „A“ (toliau vadinama – Pareiškėjas, Pareiškėja) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama ir – PD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu kreipimosi nagrinėjimu.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma, kad „UAB „A“ [...] (toliau – A), parašė skundą Seimo kontrolierių įstaigai [...] dėl policijos pareigūnų veiksmų. Minėta skundą Jūsų įstaiga, motyvuodama tuo, kad nesikreipėme į policijos departamentą, persiuntė LR policijos generaliniam komisarui. 2018-12-03 gavome policijos departamento prie LR VRM imuniteto valdybos formalų atsakymą Nr. 5-S-11052, kuriame realiai tik pacituota LR saugaus eismo automobilių keliais įstatymas, tačiau nebuvo atliktas joks tyrimas. [...]. Be to gautame atsakyme net nebuvo nurodyta nei apskundimo tvarka nei terminai [...].“ (šios ir kitų citatų kalba ir rašyba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. 2018 m. lapkričio 6 d. Seimo kontrolierius gavo Pareiškėjo skundą dėl policijos pareigūnų galimai neteisėtų veiksmų (neveikimo). Šiame skunde nurodoma:

4.1. „UAB „A“ [...] su J. L. [*Seimo kontrolieriui asmens vardas ir pavardė yra žinomi*] sudarė automobilio [...] nuomos sutartį, pagal kurią jai perdavė naudotis minėtą automobilį. [...] nesulaukę sutartyje numatytų nuomos įmokų, A kreipėsi į J. L., kuri paaiškino, kad automobilį be jos žinos buvo paėmęs jos giminaitis, kuris buvo sulaikytas neblaivus, o automobilis sulaikytas policijos. Neturėdami jokio pranešimo apie sulaikytą mūsų automobilį, pradėjome jo ieškoti policijos įstaigose ir teismuose. [...]“;

4.2. „[...] gavome [...] nutarimą administracinio nusižengimo byloje [...]. Nutarime nurodyta, kad [...] automobilį neblaivus vairavo E. L. [*Seimo kontrolieriui asmens vardas ir pavardė yra žinomi*] (su šiuo asmeniu [...] mūsų bendrovė jokių sutarčių neturėjo, automobiliu jam neleido naudotis), kuriam paskirta [...] bauda be turto konfiskavimo [...]“;

4.3. „[...] policijos budėtojai mums išdavė leidimą [...] atsiimti priverstinai nuvežtą transporto priemonę. [...] leidime buvo nurodyta, kad [...] išlaidas, susijusias su priverstiniu transporto priemonės nuvežimu ir saugojimu, ūkio subjektui solidariai atlygina savininkas ir valdytojas iki transporto priemonės paėmimo iš stovėjimo aikštelės. Prie budėtojų dalies buvo skelbimas, kad Vilniaus mieste saugojimo ir nuvežimo paslaugas teikia UAB „D“, kurios nuvežimo įkainis – 2,50 Euro, o saugojimas – 2 eurai už parą [...]“;

4.4. „Nuvykus į saugojimo aikštelę [...] atsiimti automobilio, aikštelės darbuotojai prisistatė kaip UAB „E“ darbuotojai ir pranešė, kad jų įkainiai 15 Eurų už parą, o paprašius informacijos, iš kur tokios kainos, nurodė, kad turi sutartį su policija, kurią atsisakė pateikti. Taip pat atsisakė išrašyti sąskaitą ant lapelio, parašydami, kad skola už saugojimą ir nuvežimą yra 1246 eurų. Po kelių dienų pakartotinai nuvykus ir susiradus direktorių mums buvo pateikta sąskaita 1640 Eurų sumai [...]. Kadangi mes sutikome mokėti dalį skolos, t. y., saugojimo išlaidas nuo dienos, kai sužinojome apie mūsų automobilio sulaikymą, tačiau UAB „E“ vis tiek nevykdė teismo sprendimo ir automobilio negrąžino, todėl [...] nuvykę į aikštelę iškvietėme policijos ekipažą ir pareikalavome, kad policija įvykdytų teismo sprendimą ir policijos nurodymą grąžinti automobilį, tačiau atvykę [...] pareigūnai [...] nesiėmė jokių priemonių, motyvuodami, kad policijos leidime yra nurodyta, kad reikia vadovaujantis saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 33 str. 6 d.“

5. 2018 m. lapkričio 15 d. Seimo kontrolierius raštu Nr. 4D-2018/1-1449/3D-3087 (toliau vadinama ir – Seimo kontrolieriaus tarpininkavimo raštas) atsisakė nagrinėti Pareiškėjo skundą, nes pirmiausia jis turėtų būti nagrinėjamas PD. Šiame rašte taip pat nurodoma, kad: „7. Įvertinus kreipimesi aprašytų problemų aktualumą Pareiškėjui, skundas persiunčiamas Policijos departamentui nagrinėti pagal kompetenciją ir, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsniu, prašoma policijos generalinio komisaro atidžiai išnagrinėti skunde nurodytas aplinkybes ir teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais pateikti Pareiškėjai motyvuotą atsakymą (atsakymo kopiją prašytume pateikti ir Seimo kontrolierių įstaigai), kartu ir: 7.1. įvertinti policijos pareigūnų veiksmus (neveikimą); 7.2. išsiaiškinti situaciją dėl policijos viešai paskelbtos informacijos apie įkainius ir bendrovę, teikiančią paslaugas (t. y. Pareiškėja skunde nurodo, kad transporto priemonių priverstinio nuvežimo ir saugojimo paslaugas atliekanti įmonė Vilniaus mieste – UAB „E“, o policijos viešai skelbiamoje informacijoje (skundo priedas Nr. 2) nurodoma – UAB „D“); 7.3. nustačius pažeidimų, pagal kompetenciją imtis priemonių jiems šalinti.“

6. 2018 m. lapkričio 28 d. PD raštu Nr. 5-S-11052 buvo atsakyta į Seimo kontrolieriaus tarpininkavimo raštą (atsakymas pateiktas tiek Pareiškėjui, tiek Seimo kontrolieriui; šios pažymos 5 punktas). Šiame rašte nurodoma:

6.1. „Jūs skundėte policijos pareigūnų veiksmus, kurie 2018-10-19 nesiėmė jokių veiksmų, kad UAB „E“ darbuotojai grąžintų priverstinai nuvežtą Jums priklausantį automobilį [...]. Atvykę policijos pareigūnai Jus teisingai informavo, kad šiuo atveju automobilis grąžinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – Įstatymas) 33 str. nuostatomis. Todėl imtis priemonių grąžinant Jums automobilį policijos pareigūnai neturėjo jokio pagrindo. Atsižvelgiant į tai, policijos pareigūnų veiksmai tarnybinės atsakomybės aspektu nevertintini.“

6.2. „Aiškinantis Jūsų nurodytus teiginius dėl paskelbtos informacijos prie budėtojų dalies apie įmonių, teikiančių priverstinio nuvežimo ir saugojimo paslaugas, įkainius, nustatyta, kad dėl policijos pareigūnų neapdairumo buvo paskelbta pasenusi informacija. Atsižvelgiant į Jūsų pastabas, šis trūkumas ištaisytas.“

6.3. „Kadangi automobilis buvo uždarytas dėl kito asmens veiksmų, turite kartu su pažeidėju ar nuomos sutartį sudariusiu asmeniu spręsti išlaidų, susijusių su automobilio priverstiniu nuvežimu ir pargabenimu, atlyginimo klausimą. To nepavykus padaryti taikiai, ginčas dėl

priverstinio nuvežimo ir kitų išlaidų turi būti sprendžiamas civiline tvarka teisme.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAI):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. [...]“;

8 straipsnio „Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą“ 1 dalis – „Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės (licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimas, laikinas uždraudimas verstis tam tikra veikla ar teikti paslaugas, bauda ir kt.) turi būti motyvuotos.“

8. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo:

3 straipsnis „Ginčai dėl teisės“ – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus. [...]“;

17 straipsnis „Bylos, priskirtos administracinių teismų kompetencijai“ – „1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: 1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus (toliau – vilkinimas atlikti veiksmus); [...]“.

9. Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų (toliau vadinama – Nuostatai), patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 98:

1 dalis – „Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) yra vidaus reikalų centrinė įstaiga, kurios paskirtis – organizuoti policijos veiklą, siekiant užtikrinti asmens, visuomenės saugumą ir viešąją tvarką“;

10 dalis – „Policijos departamento veiklos tikslai yra organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti policijos uždavinių vykdymą, taip pat organizuoti ir įgyvendinti pavaldžių policijos įstaigų valdymą“;

11 dalis – „Policijos departamentas, siekdamas jam nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...] 5. atlieka tarnybinių nusižengimų, darbo drausmės pažeidimų policijos įstaigose tyrimą, kaupia, tvarko ir analizuoja informaciją apie policijos įstaigų personalo veiklos teisėtumo pažeidimus, numato ir vykdo jų prevencijos priemones; [...] 13. nagrinėja asmenų pranešimus, prašymus ir skundus, teikia jiems informaciją; [...]“.

Tyrimo išvados

10. Pareiškėjas skundžia 2018 m. lapkričio 28 d. PD pateiktą raštą Nr. 5-S-11052 kuris, Pareiškėjo teigimu, yra neišsamus.

11. PD yra vidaus reikalų centrinė įstaiga, kurios paskirtis – organizuoti policijos veiklą,

siekiant užtikrinti asmens, visuomenės saugumą ir viešąją tvarką. PD, siekdamas jam nustatytą veiklos tikslų, be kita ko, nagrinėja asmenų pranešimus, prašymus ir skundus, teikia jiems informaciją.

Nagrinėdamas pareiškėjų skundus PD, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2018 m. lapkričio 6 d. Pareiškėjo skunde ir Seimo kontrolieriaus tarpininkavimo rašte buvo keliami klausimai dėl policijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su automobilio negražinimu, dėl automobilio saugojimo išlaidų atlyginimo ir dėl galimai paskelbtos neteisingos informacijos apie automobilių saugojimo paslaugų teikėją ir jo teikiamų paslaugų įkainius. Atsakyti į šiuos klausimus buvo pavesta PD.

2018 m. lapkričio 28 d. raštu Nr. 5-S-11052 PD išsamiai atsakė į visus iškeltus klausimus, t. y. paaiškino, kad priverstinai nuvežtas automobilis gali būti gražintas Pareiškėjui tik tuomet, kai bus atlygintos jo saugojimo išlaidos, kurias pagal nustatytą teisinį reglamentavimą transporto priemonės savininkas ir valdytojas atlygina solidariai; nesutarimai tarp Pareiškėjo, kaip transporto priemonės savininko, ir automobilio valdytojo dėl minėtų išlaidų atlyginimo yra sprendžiami civiline tvarka; įvertino, kad policijos pareigūnai elgėsi teisėtai, nes jie neturėjo teisinio pagrindo iš automobilio saugotojo reikalauti transporto priemonę gražinti Pareiškėjui, kol šis neįvykdė savo ir automobilio valdytojo įstatyminės pareigos atlyginti priverstinai nuvežtos transporto priemonės saugojimo išlaidas; informavo, kad dėl policijos pareigūnų neapdairumo iš tiesų buvo paskelbta netiksli informacija, susijusi su automobilių saugojimo paslaugų teikėju ir jo teikiamų paslaugų įkainiais, todėl buvo imtasi priemonių šiam trūkumui pašalinti. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjui buvo pateiktas jo skundo turinį atitinkantis ir išsamus atsakymas.

13. Skunde taip pat pastebėta, kad 2018 m. lapkričio 28 d. PD rašte Nr. 5-S-11052 nebuvo nurodyta jo apskundimo tvarka. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad šis Pareiškėjo pastebėjimas yra teisingas.

Seimo kontrolierius laikosi pozicijos, kad viešojo administravimo subjektas priimdamas sprendimą, turintį įtakos besikreipiančiojo teisėms bei pareigoms, jame turi nurodyti tokius duomenis, iš kurių, be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų) ir laiko sąnaudų, pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai ir per kokį terminą (nurodant, ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas. Pateikto atsakymo apskundimo tvarkos neišaiškinimas nesiderina su VAI 8 straipsnyje įtvirtintais individualaus administracinio akto bendraisiais reikalavimais, geru viešuoju administravimu bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą. Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad PD 2018 m. lapkričio 28 d. rašte Nr. 5-S-11052 nenurodžius jo apskundimo tvarkos buvo pažeisti VAI 8 straipsnyje nustatyti reikalavimai ir gero viešojo administravimo principas.

Paaiškintina, kad abejojamas PD, kaip viešojo administravimo subjekto, pareigūnų veiksmų (neveikimo) teisėtumu, atliekant jų kompetencijai priskirtus veiksmus, pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 8 punktą) Pareiškėjas turi teisę savo interesus ginti Vilniaus apygardos administraciniame teisme.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas tiek, kiek tai yra susiję su 2018 m. lapkričio 28 d. PD rašte Nr. 5-S-11052 nenurodyta apskundimo tvarka.

Policijos generaliniam komisarui Linui Pernavui rekomenduotina imtis priemonių, kad

ateityje PD pareigūnai vadovautųsi VAI 8 straipsnio nuostatomis, gerojo viešojo administravimo principu ir kad PD rengiamuose atsakymuose, kuriuose yra išdėstomi sprendimai, turėsiantys įtakos pareiškėjų teisėms ir pareigoms, visais atvejais būtų nurodyta jų apskundimo tvarka.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia UAB „A“ Skundą dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu kreipimosi nagrinėjimu, tiek, kiek tai yra susiję su 2018 m. lapkričio 28 d. PD rašte Nr. 5-S-11052 nenurodyta apskundimo tvarka, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius policijos generaliniam komisarui Linui Pernavui rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai vadovautųsi VAI 8 straipsnio nuostatomis, gerojo viešojo administravimo principu ir kad PD rengiamuose atsakymuose, kuriuose yra išdėstomi sprendimai, turėsiantys įtakos pareiškėjų teisėms ir pareigoms, visais atvejais būtų nurodyta jų apskundimo tvarka.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas